

Geschiedenis

Vorbereiding Toelatingstoets Geschiedenis

Tijdvakken 6 t/m 10

Bertjaap van der Ploeg - 21 april 2020

Inhoud toetsing

Vakgebonden vaardigheden geschiedenis (A):

- ▶ A.1 omgaan met historische bronnen;
- ▶ A.2 hanteren van de tijdbalk;
- ▶ A.3 werken met historische perioden;
- ▶ A.4 het leggen van relaties tussen oorzaken en gevolgen;
- ▶ A.5 het leggen van relaties tussen continuïteit en verandering.

Inhouden van tien tijdvakken (B)

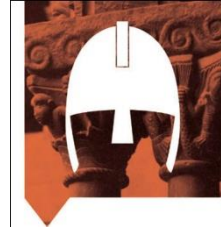
1 Tijd van jagers
en boeren
(- 3000 vC)

2 Tijd van Grieken
en Romeinen
(3000 vC - 500 nC)

3 Tijd van monniken
en ridders
(500 - 1000)

4 Tijd van steden
en staten
(1000 - 1500)

5 Tijd van ontdekkers
en hervormers
(1500 - 1600)

6 Tijd van regenten
en vorsten
(1600 - 1700)

7 Tijd van pruiken
en revoluties
(1700 - 1800)

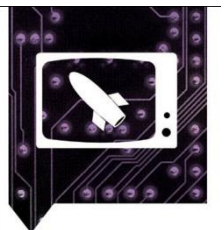
8 Tijd van burgers
en stoommachines
(1800 - 1900)

9 Tijd van de
wereldoorlogen
(1900 - 1950)

10 Tijd van televisie
en computer
(1950 -)

Hulpmiddelen:

- ▶ Handreiking geschiedenis SLO (zie bijlage)
- ▶ Begrippenlijst (zie bijlage)
- ▶ <https://www.goedvoorbereidnaardepabo.nl/studenten/studiemateriaal-geschiedenis/>
 - ▶ Zie deze link ook voor extra oefenvragen!
- ▶ Ondersteunend: verschillende geschiedenisboeken, o.a.
 - ▶ 'Basiskennis geschiedenis'
 - ▶ 'Geschiedenis geven' (dit boek wordt gebruikt bij de modules geschiedenis op de op de KPZ).

Opbouw verdere presentatie:

- ▶ Per tijdvak volgen hieronder telkens eerst enkele vragen die zijn overgenomen uit toelatingstoetsen van voorgaande jaren. Check bij jezelf je eigen kennis over dit onderwerp. De goede antwoorden vind je een slide verder.
- ▶ Per tijdvak is een korte beschrijving opgenomen in de powerpoint van de inhoud die je moet kennen. Mocht je te weinig weten studeer dan bij op die inhoud via de handreiking en de begrippenlijst (zie dia 4) en de tips hieronder:
- ▶ Per tijdvak vind je:
 - ▶ een link met filmpjes over de belangrijke aspecten van dit tijdvak
 - ▶ een link naar de Kennisbank geschiedenis voor een beschrijving van de belangrijkste inhoud.

Tijd van Regenten en Vorsten (1600-1700)

- ▶ Oprichting VOC (1602) en WIC (1621)
- ▶ Nederland als wereldmacht nr. 1!
- ▶ Een Gouden Eeuw (met zwarte bladzijden...)

STAD & STREEK

Alkmaar e.o.
Den Helder e.o.
Hoorn - Enkhuizen
Kennemerland
Waterland
Schagen e.o.
Zaanstreek
NIEUWSKAART

VANDAAG.NL
ALKMAAR
BERGEN
DEN HELDER
ENKHUIZEN
HEERHUGOWAARD
HOORN
MEDEMBLIK
SCHAGEN
SCHIPHOL

BINNENLAND
BUITENLAND
SPORT
VOETBALUITSLAGEN
ECONOMIE
ENTERTAINMENT
OMBUDSMAN
EXTRA
VRIJ

WANDELEN
WERK & MEER
GOEDE ZAKEN
CULINAIR
AUTO & MEER

Kritische noot bij beeld Jan Pieterszoon Coen

Gepubliceerd op 12 juli 11, 22:09 Laatst bijgewerkt op 12 juli 11, 22:12

HOORN - De tekst onder het standbeeld van Jan Pieterszoon Coen in het centrum van zijn geboortestad Hoorn wordt voorzien van een kritische noot. Dat heeft de gemeenteraad dinsdagavond unaniem besloten.

De nieuwe tekst moet belichten dat Coen zijn successen als gouverneur-generaal van Nederlands-Indië in dienst van de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) op zeer gewelddadige wijze boekte. Coens wandaden worden nog niet onder het rijksmonument genoemd en dat stuit al jaren op weerstand.

St GEORGE D'ELMINA VAN DE ZEE ZIJDE TE ZIEN

FIG. V. >

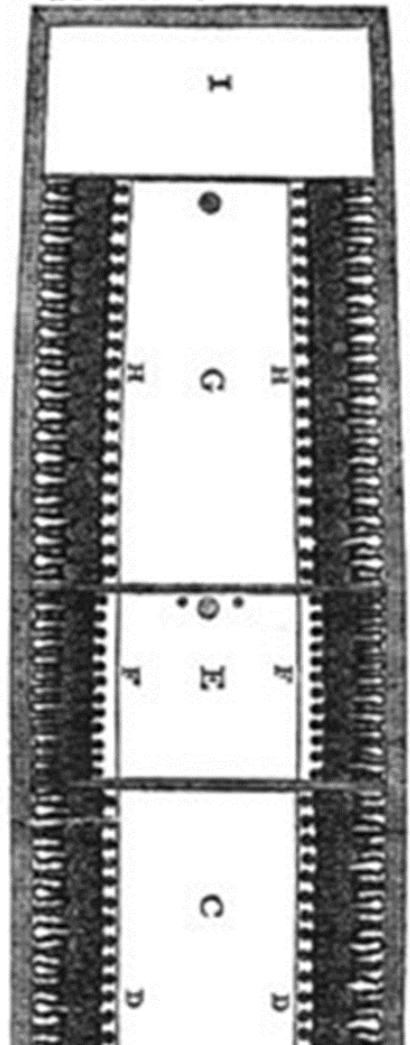
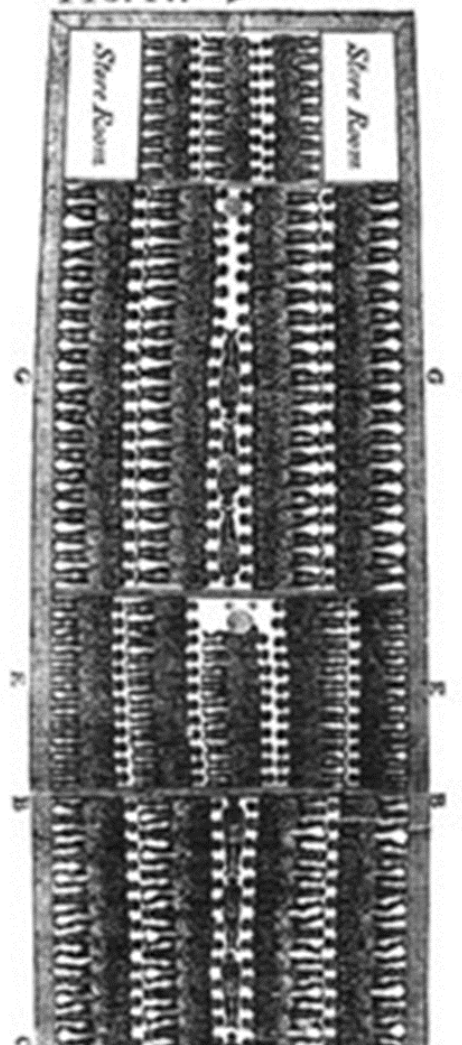

FIG. IV. >

Oefenvragen Tijdvak Regenten en Vorsten (1600-1700)

Vraag 1

Op 23 juni 1667 stak de vloot van de Republiek, onder leiding van Michiel de Ruyter en Cornelis Tromp, Engelse oorlogsschepen in brand tijdens de tocht naar Chatham. Deze gebeurtenis maakte deel uit van een aantal oorlogen die de Republiek voerde met Engeland.

Waar ging het bij deze oorlogen vooral om?

De oorlogen ...

A maakten deel uit van de economische strijd, die ging om handelsbelangen.

B maakten deel uit van de godsdienststrijd tussen katholieken en protestanten.

C maakten deel uit van de Opstand en de erkenning van de Republiek als zelfstandige staat.

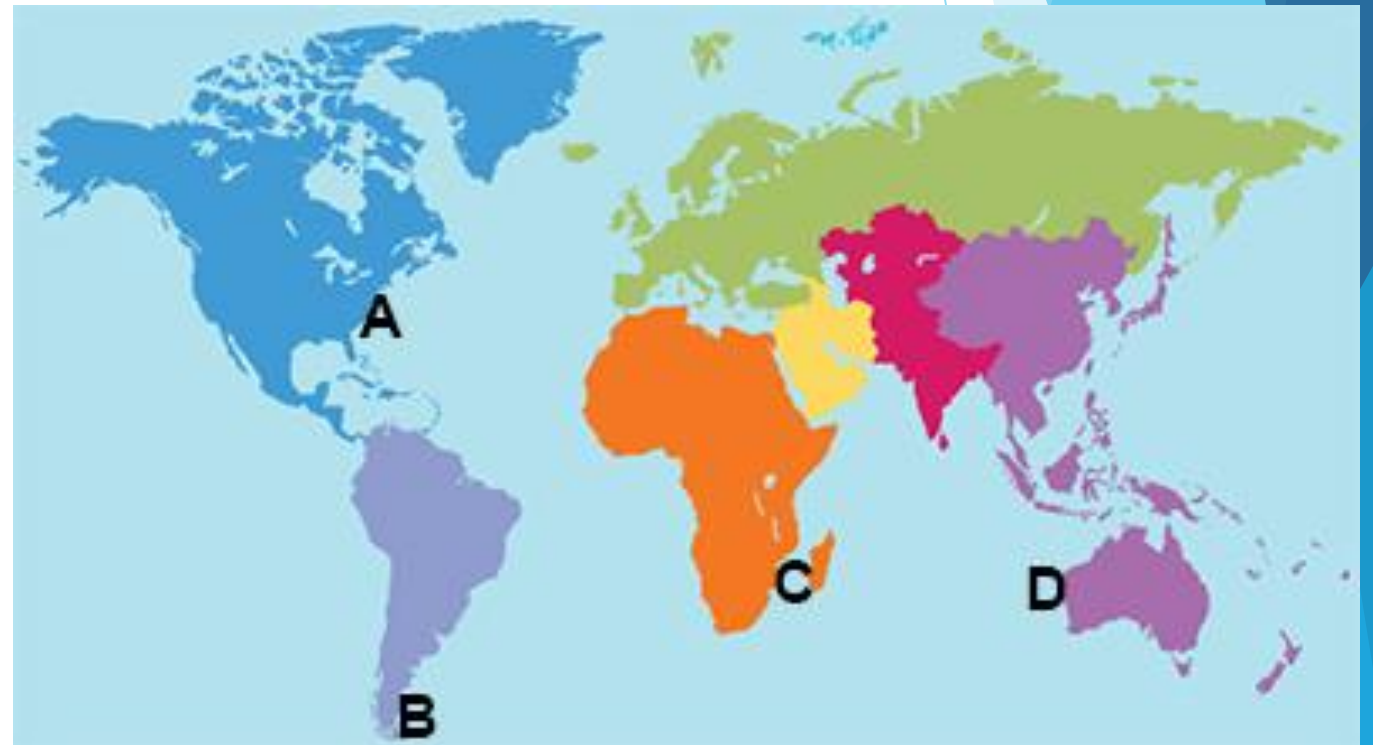
D waren veroveringsoorlogen, waarbij de stadhouders van Oranje probeerden Engeland te bezetten.

*De slag bij Chatham, Jan van Leyden 1669
(collectie Rijksmuseum)*

Op 4 oktober 1655 vertrok het VOC-schip 'De Vergulde Draeck' uit Texel voor haar tweede reis. Het vervoerde handelsgoederen en zilveren munten ter waarde van 185.000 gulden. Door een fout in de berekening van de koers miste het schip haar eindbestemming, voer te ver door en scheurde op een rif. Het schip verging op één van de hieronder aangegeven locaties. In 1963 werd het wrak teruggevonden.

- ▶ A: aan de oostkust van Noord-Amerika
- ▶ B: aan de oostkust van Vuurland
- ▶ C: aan de westkust van Madagaskar
- ▶ D: aan de westkust van Australië

- ▶ Vraag 1: antwoord A
- ▶ Vraag 2: antwoord D

- ▶ Extra informatie in filmpjes over tijdvak 6:
<https://www.youtube.com/watch?v=UEVLAcStHRo&list=PLiYa8Sijh22G6vfg2aAAFRi-wCkgHG0D>
- ▶ Beschrijving uit de Kennisbank geschiedenis over dit tijdvak (open in Chrome en selecteer tijdvak in linkermenu)
<http://themas.studiogeschiedenis.nl/view?repo=studiovo&comp=gs-kb1&subcomp=gs-kb1-B>

Inhouden Tijdvak Regenten en Vorsten (1600-1700)

B.6.1 De aspirant-student kan verbanden leggen tussen de overzeese expansie, het handelskapitalisme en het ontstaan van een wereldeconomie.

Behorend bij kenmerkend aspect: Ontstaan van handelskapitalisme en begin van een wereldeconomie

Behorend bij canonvenster: VOC, De Atlas Major Blaeu, Michiel de Ruyter en Slavernij

Handel over zee: Europa, Azië, Afrika, Amerika (lange reizen: veel risico, veel geld nodig)

Nederland: de Republiek wordt een economische wereldmacht, oprichting van de VOC en WIC, monopolie, VOC-schepen, handel met Azië (specerijen, porselein, koffie, tabak, zijde), vloot, handelsoorlogen met Engeland, inpolderingen (Beemster), aanleggen van dijken, turfwinning, grote stedendichtheid, Michiel de Ruyter

B.6.2 De aspirant-student kan burgerlijk bestuur en stedelijke cultuur in het Nederland van de 17e eeuw herkennen en beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Burgerlijk bestuur, stedelijke cultuur in Nederland

Behorend bij canonvenster: Statenbijbel, De grachtengordel, Hugo de Groot, Rembrandt en De Republiek

- ▶ Gouden Eeuw, grachtengordel, Atlassen van Blaeu, Statenbijbel, tolerantie, protestants geloof dominant, katholieken gedoogd (schuilkerken), bloei van kunst en wetenschap, uitvindingen (telescoop, microscoop), Rembrandt, Christiaans Huygens, Spinoza, Hugo de Groot

B.6.3 De aspirant-student kan uitleggen waarin de staatsinrichting van de Republiek zich onderscheidde van die in andere landen.

Behorend bij kenmerkend aspect: Burgerlijk bestuur, stedelijke cultuur in Nederland

Behorend bij canonvenster: De Republiek en Hugo de Groot

- ▶ Staatskundig: Republiek der Verenigde Nederlanden, Vrede van Münster (1648), stadhouder, raadpensionaris en Staten-Generaal, regenten, gewest Holland dominant

B.6.4 De aspirant-student kan aspecten van het absolutisme beschrijven.

- ▶ Behorend bij kenmerkend aspect: Het streven van vorsten naar absolute macht
- ▶ Absolute vorsten in Europa, Lodewijk XIV

Tijd van Pruiken en Revoluties (1700-1800)

Oefenvragen Tijdvak Pruiken en Revoluties (1700-1800)

Langs de Vecht in Utrecht staat een groot aantal van dit soort prachtige landhuizen.

Wie hebben deze huizen laten bouwen?

Vraag 3:

A edellieden in de zeventiende en achttiende eeuw

B fabrikanten tijdens de industriële revolutie in de negentiende en begin twintigste eeuw

C kooplieden en regenten in de zeventiende en achttiende eeuw

D plantagehouders uit de Nederlandse koloniën in de negentiende en begin twintigste eeuw

Vraag 4:

De kleding, het interieur en de levensstijl van deze mensen zijn geheel volgens de mode van hun tijd.

Op welk land oriënteerde de elite van Nederland zich sterk wat betreft haar levensstijl?

- ▶ A op de Verenigde Staten
- ▶ B op Engeland
- ▶ C op Frankrijk
- ▶ D op Pruisen

- ▶ Vraag 3: antwoord C
- ▶ Vraag 4: antwoord C

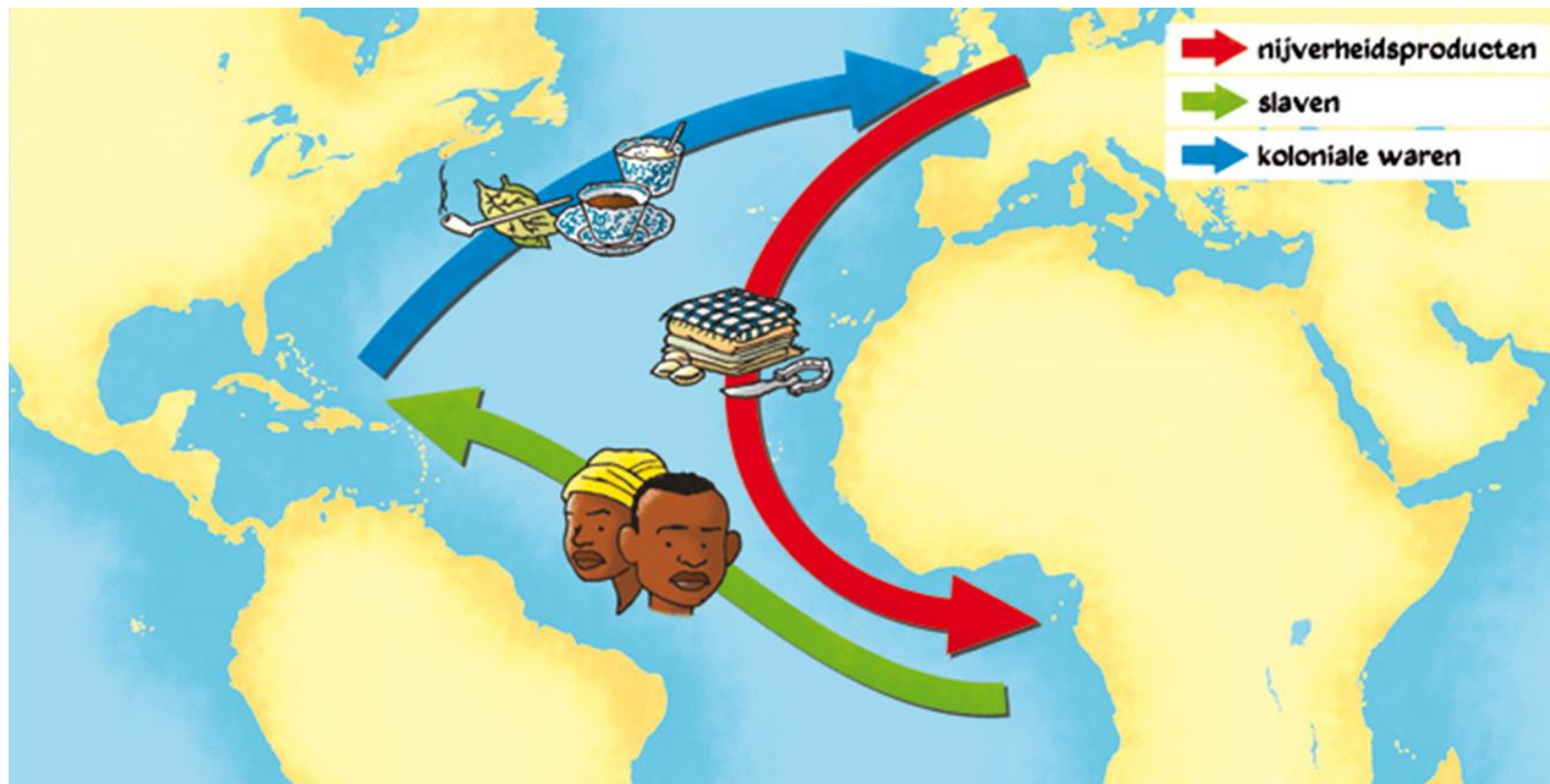
- ▶ Extra informatie in filmpjes over tijdvak 7:
<https://www.youtube.com/watch?v=DN7wfpbpyoc&list=PLiYa8Sijh22XkJ26vVnqsSApPBI3oHJG>
- ▶ Beschrijving uit de Kennisbank geschiedenis over dit tijdvak (open in Chrome en selecteer tijdvak in linkermenu)
<http://themas.studiogeschiedenis.nl/view?repo=studiovo&comp=gs-kb1&subcomp=gs-kb1-B>

B.7.1 De aspirant-student kan de ontwikkeling van slavenhandel en slavernij beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Slavenarbeid op plantages; opkomst abolitionisme

- ▶ Behorend bij canonvenster: Slavernij
- ▶ Driehoekshandel, uitwisselen van producten tussen werelddelen, economische rol van de plantages in de wereldhandel, verscheppen van Afrikaanse slaven naar Amerika
- ▶ Nederland: slavenhandel door de WIC

B.7.2 De aspirant-student kan motieven voor afschaffing van slavenhandel en slavernijtoelichten (=abolitionisme)

B.7.3 De aspirant-student kan denkbeelden van de Verlichting op het gebied van politiek, godsdienst en sociale verhoudingen beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Streven naar grondrechten en politieke invloed van burgerij in

- ▶ Franse en Bataafse revolutie
- ▶ Behorend bij canonvenster: De Patriotten en Napoleon Bonaparte
- ▶ Pruijken tijd, Verlichting (rationeel denken), democratische bewegingen, ideeën over vrijheid en gelijkheid, streven van burgers naar politieke invloed, Franse Revolutie (1789), veroveringen van Napoleon
- ▶ Nederland: economische achteruitgang, Franse levensstijl voor de elite, buitenhuizen, Eise Eisinga

B.7.4 De aspirant-student kan grondrechten en toenemende politieke invloed van de burgerij in de Franse en Bataafse revolutie beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Streven naar grondrechten en politieke invloed van burgerij in

- ▶ Franse en Bataafse revolutie
- ▶ Behorend bij canonvenster: De Patriotten en Napoleon Bonaparte
- ▶ Willem V, Patriottenbeweging, Franse inval en Bataafse Revolutie (1795)

Tijdvak Burgers en Stoommachines (1800-1900)

Oefenvragen Burgers en Stoommachines (1800-1900)

Vraag 5:

In de zeventiende en achttiende eeuw vulden in Nederland veel boeren op de zandgronden met name in de wintermaanden hun inkomen aan met spinnen en thuisweven. Al in de eerste helft van de negentiende eeuw kregen ze te maken met dalende prijzen, met name door toenemende concurrentie uit Engeland.

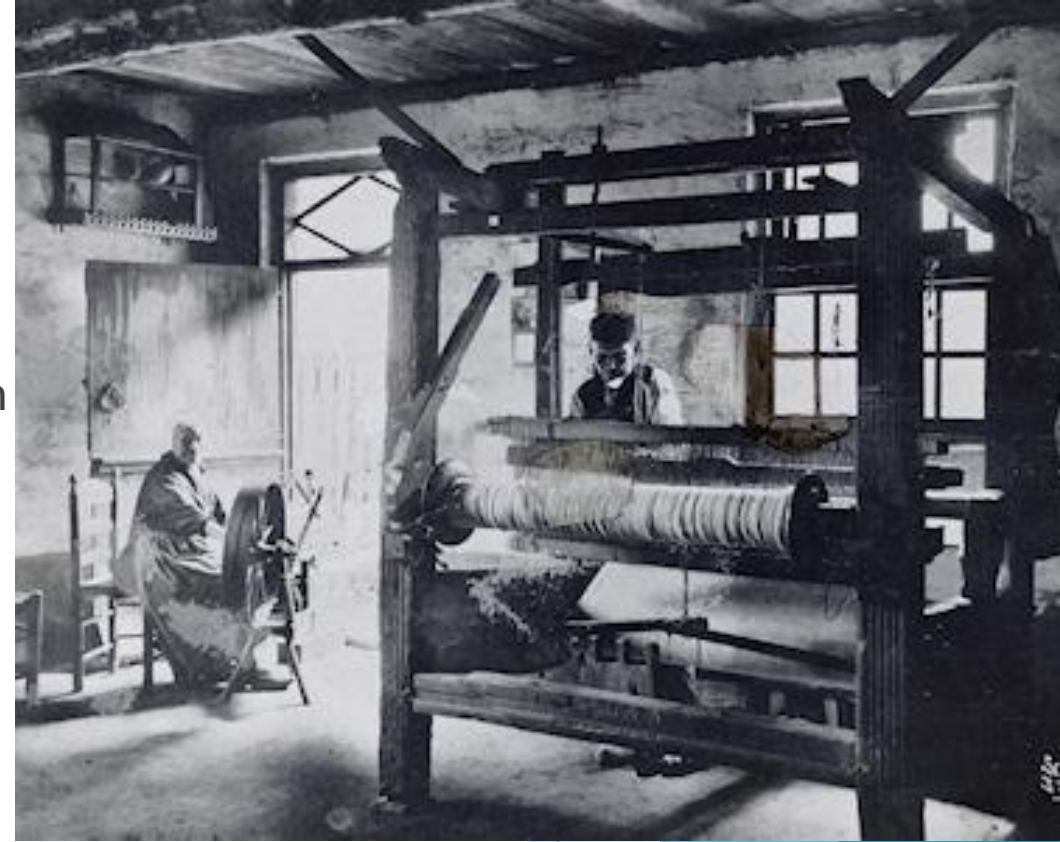
Waardoor was de concurrentie uit Engeland vooral zo groot?

A Doordat de Engelse wevers in gilden georganiseerd waren en beter opgeleid werden.

B Doordat de lonen in Engeland een stuk lager waren dan in andere West-Europese landen.

C Doordat de vrije handel met Engeland weer was toegestaan nadat Napoleon in 1815 verslagen was.

D Doordat Engeland een technische voorsprong had bij de productie en zo goedkoper produceerde.

Vraag 6:

De grondwetsherziening van Thorbecke legde de basis voor het huidige stelsel van parlementaire democratie in Nederland. Sinds deze herziening van de Nederlandse Grondwet is niet langer de koning, maar zijn de ministers verantwoordelijk voor het beleid.

- ▶ Welke koning van Nederland stond zijn macht af aan het parlement?

A

Koning Willem I
1772-1843

B

Koning Willem II
1792-1849

C

Koning Willem III
1817-1890

- ▶ Vraag 5: antwoord D
- ▶ Vraag 6: antwoord C

- ▶ Extra informatie in filmpjes over tijdvak 8:
https://www.youtube.com/watch?v=g0tyMCA_ZFg&list=PL63EEFF38A61F2447
- ▶ Beschrijving uit de Kennisbank geschiedenis over dit tijdvak (open in Chrome en selecteer tijdvak in linkermenu)
<http://themas.studiogeschiedenis.nl/view?repo=studiovo&comp=gs-kb1&subcomp=gs-kb1-B>

Inhouden tijdvak Burgers en Stoommachines (1800-1900)

B.8.1 De aspirant-student kan uitleggen waardoor de burgerij (bourgeoisie) steeds meer politieke invloed kreeg.

- ▶ Ontstaan van politieke partijen en ideologieën (liberalisme, confessionalisme, socialisme, communisme)
- ▶ Nederland: Franse Tijd, Lodewijk Napoleon, Napoleon Bonaparte, maatregelen van Napoleon
- ▶ (burgerlijke stand, decimale stelsel, rechtsgelijkheid), Continentaal Stelsel, 1813 invoering
- ▶ monarchie, Willem I soeverein vorst, democratisering van de samenleving, uitbreiding kiesrecht, parlementaire democratie Grondwet 1848, Thorbecke

B.8.2 De aspirant-student kan uitleggen wat een parlementair stelsel is.

- ▶ Behorend bij kenmerkend aspect: Ontstaan van parlementair stelsel, toename van volksinvloed
- ▶ Behorend bij canonvenster: De Grondwet
- ▶ Ministeriële verantwoordelijkheid
- ▶ Grondrechten (vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst)

B.8.3 De aspirant-student kan kenmerken van de industriële revolutie beschrijven.

- ▶ Oorzaken van de industrialisatie, uitvindingen voor spinnen en weven, begin industrialisatie in
- ▶ Groot-Brittannië, ontwikkeling stoommachine, goedkope arbeidskrachten, massaproductie in fabrieken
- ▶ Nederland: eerste spoorlijn 1839, late industrialisatie, spoorwegen vervangen trekschuit en postkoets

B.8.4 De aspirant-student kan de gevolgen van de industriële revolutie voor de werk- en leefomstandigheden van arbeiders toelichten.

- ▶ Sociaaleconomische gevolgen van de industrialisatie: industriële samenleving, einde huisnijverheid, werken in fabrieken, bevolkingsgroei, verstedelijking, trek naar de stad, sociale kwestie (slechte woon- en werkomstandigheden), milieuvervuiling, steenkoolwinning, verbetering in voedselproductie (kunstmest) en medische kennis (hygiëne), aanleg waterleidingen en rioleringen, afbreken stadswallen, technologische ontwikkelingen (elektromotor, gloeilamp, telegraaf, verbrandingsmotor, fotografie), massapers, ontwikkeling moderne kunst)
- ▶ Nederland: Vincent van Gogh, De Stijl (vanaf 1917)

B.8.5 De aspirant-student kan verbanden leggen tussen de industriële revolutie en de opkomst van emancipatiebewegingen.

- ▶ Behorend bij kenmerkend aspect: Industriële revolutie en opkomst van emancipatiebewegingen
- ▶ Behorend bij canonvenster: Verzet tegen kinderarbeid en Aletta Jacobs
- ▶ Ontstaan arbeidersbeweging (vakverenigingen), vrije tijd: (sport)verenigingen, verzet tegen kinderarbeid, vrouwenemancipatie
- ▶ Nederland: sociale wetten: arbeidstijden, Kinderwetje van Van Houten (1874), Leerplichtwet (1901), Aletta Jacobs

B.8.6 De aspirant-student kan de relatie beschrijven tussen modern imperialisme en nationalisme.

Behorend bij canonvenster: Max Havelaar

- ▶ Toename van nationalisme, uitbreiding koloniën, afschaffing slavernij
- ▶ Nederland: afschaffing slavernij (1863), Multatuli

B.8.7 De aspirant-student kan uitleggen waarom grondstoffen en afzetmarkten belangrijke aspecten van het modern imperialisme waren.

- ▶ Veroveringen in Nederlands-Indië, exploitatie van grondstoffen
- ▶ Nederland: Cultuurstelsel in Nederlands-Indië

Tijdvak Wereldoorlogen (1900-1950)

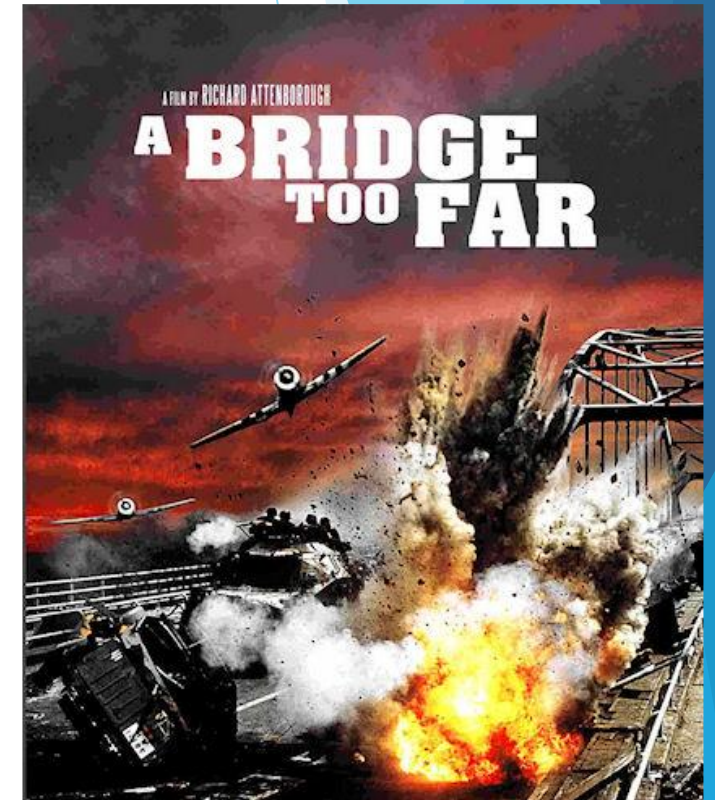
Oefenvragen Tijdvak Wereldoorlogen (1900-1950)

Vraag 7

Tijdens de Tweede Wereldoorlog is op verschillende plaatsen in Nederland slag geleverd. Een van deze gevechten, de slag om Arnhem, is verfilmd in 'A bridge too far'.

Wanneer vond deze slag plaats?

- ▶ A in 1940 tijdens de inval van Duitsland
- ▶ B in 1944 tijdens de bevrijding van een groot deel van Zuid-Nederland
- ▶ C in 1945 tijdens de bevrijding van overig Nederland

Vraag 8

In 1929 brak in Amerika een economische crisis uit en Europa volgde. Ook in Nederland raakten veel mensen werkloos. De werklozen moesten iedere dag (vaak twee keer) stempelen om in aanmerking te komen voor de uitkering van elf gulden per week per gezin. Daarvoor moesten ze vaak uren in de rij staan, wat velen vernederend vonden.

Waarom moesten de werklozen twee keer per dag lang in de rij staan voor een stempel?

- ▶ A om er discipline mee te kunnen aantonen bij toekomstige werkgevers
- ▶ B om te voorkomen dat ze de openbare orde zouden verstoren door onlusten en alcoholmisbruik
- ▶ C om te voorkomen dat ze naast hun uitkering stiekem zwart gingen werken
- ▶ D om ze gemakkelijk te kunnen werven voor de werkverschaffing

- ▶ Vraag 7: antwoord B
- ▶ Vraag 8: antwoord C

- ▶ Extra informatie in filmpjes over tijdvak 9:
https://www.youtube.com/watch?v=q_zf-KAnYhg&list=PLiYa8Sijh22DepkHU_MtgEFhOex2ffSX
- ▶ Beschrijving uit de Kennisbank geschiedenis over dit tijdvak (open in Chrome en selecteer tijdvak in linkermenu)
<http://themas.studiogeschiedenis.nl/view?repo=studiovo&comp=gs-kb1&subcomp=gs-kb1-B>

Inhouden tijdvak Wereldoorlogen (1900-1950)

B.9.1 De aspirant-student kan sociale, economische en politieke gevolgen van de wereldcrisis van de jaren 30 van de vorige eeuw beschrijven.

De Eerste Wereldoorlog (1914-1918) Militarisme, nationalisme, kolonialisme, industrialisatie, moderne (wapen)technieken, wapenwedloop, vijandbeelden, moord op kroonprins Frans Ferdinand van Oostenrijk-Hongarije in Sarajevo (1914)

Centralen: Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en het Turkse Rijk

Geallieerden: Frankrijk, Groot-Brittannië, Rusland (tot 1917, uitbreken Russische communistische Revolutie) en de Verenigde Staten (vanaf 1917, duikbotenoorlog), aanvalsplan Duitsland, loopgravenoorlog in Noord-Frankrijk en België, 'moderne' wapens, veel slachtoffers (vooral soldaten), totale oorlog, gevolgen voor het dagelijks leven, wapenstilstand (1918)

Nederland: neutraliteit, mobilisatie, handelsbelemmeringen, schaarste aan goederen, distributiesysteem met bonkaarten, opvang Belgische vluchtelingen, invoering voor algemeen kiesrecht mannen (1917) en vrouwen (1919)

Het Interbellum (1918-1939)

- ▶ Vrede van Versailles (1919) (strafbepalingen voor Duitsland, herstelbetalingen, gebiedsafstand, demilitarisatie), ontstaan van nieuwe staten, Volkenbond, beurskrach op Wall Street (1929), wereldwijde economische crisis
- ▶ Technologische ontwikkelingen (waterleiding, riolering, gas en elektriciteit, kolenkachels, auto, lopende band, vliegtuigen, radio-uitzendingen)
- ▶ Nederland: Colijn, werkloosheid, stempelen, werkverschaffingsprojecten

B.9.2 De aspirant-student kan kenmerken van het nationaalsocialisme beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Racistisch en totalitair karakter van het nationaalsocialisme

Behorend bij canonvenster: De Tweede Wereldoorlog en Anne Frank

- ▶ In Duitsland onvrede over armoede, werkloosheid en de bepalingen van het Verdrag van Versailles (wens tot revanche, meer grondgebied, herbewapening), opkomst nationaalsocialisme, Hitler, NSDAP, kenmerken van nationaalsocialisme in relatie tot het fascisme in Italië, (Führerprincipe, Lebensraum, antisemitisme, rassenleer), machtsovername van Hitler (1933), afschaffing parlementaire democratie, dictatuur, terreur, totalitaire staat (gelijkschakeling, censuur, propaganda, indoctrinatie), rassenwetten, discriminerende maatregelen, concentratiekampen herbewapening,
- ▶ Nederland: opkomst NSB, Mussert

B.9.3 De aspirant-student kan de Jodenvervolging beschrijven.

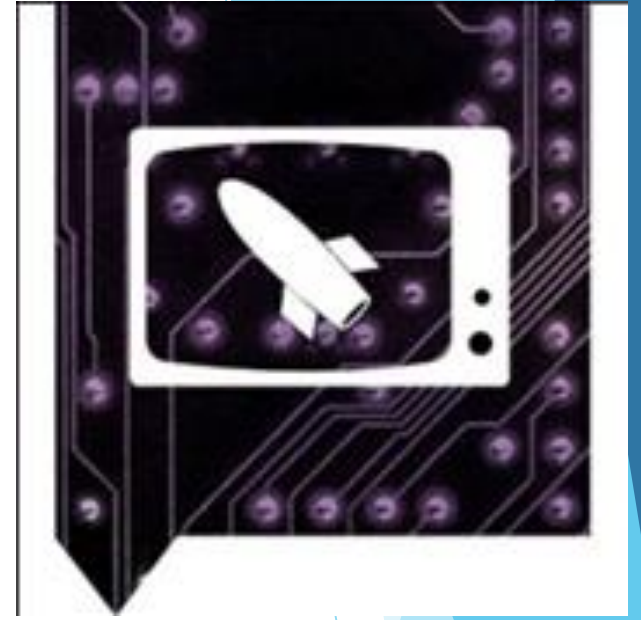
- ▶ Holocaust (vernietigingskampen, massamoorden)
- ▶ Nederland: Jodenvervolging, Februaristaking, deportaties (via doorgangskamp Westerbork naar vernietigingskampen zoals Auschwitz), Anne Frank

B.9.4 De aspirant-student kan Europa en Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog beschrijven en voorbeelden van collaboratie, verzet en aanpassing van de Nederlandse bevolking noemen.

Tweede Wereldoorlog (1939-1945)

- ▶ Inval van Duitsland in Polen, Blitzkrieg, Duitsland verovert grotendeels West-Europa, Groot-Brittannië houdt stand, Duitse aanval op de Sovjetunie, oorlog in Azië: Japanse aanval op Pearl Harbor, Slag bij Stalingrad, D-Day, tweefrontenoorlog, 'moderne' wapens, totale oorlog, veel slachtoffers (veel meer burgerslachtoffers dan in Eerste Wereldoorlog), bombardementen op steden, Duitse overgave (mei 1945), Japanse overgave na atombommen op Hiroshima en Nagasaki (aug.1945)
- ▶ Nederland: Duitse inval (10 mei 1940), bombardement op Rotterdam, capitulatie, bezetting, Nederlandse regering en koningshuis in ballingschap, collaboratie, aanpassing en verzet, propaganda, censuur, gedwongen tewerkstelling, razzia's, koningin Wilhelmina, radio Oranje, radio's inleveren, verduisteren, onderduiken, persoonsbewijzen, distributiesysteem met bonkaarten, zuiden bevrijd, slag bij Arnhem, hongerwinter, voedseldropping, bevrijding (5 mei 1945), jaarlijkse herdenkingen (4 mei dodenherdenking, 5 mei Dag van de vrijheid)

Tijdvak Televisie en computer (1950-2000?)

Blijdschap om de bevrijding van Nederland...

... en tegelijkertijd: een nieuw
strijdtoneel in Indonesie.

ATIC

Oefenvragen tijdvak Televisie en Computer (1950-2000?)

Vraag 9

Na de Tweede Wereldoorlog kwam de Indische bevolking in opstand tegen het Nederlands gezag. Nederland probeerde deze opstand met behulp van het leger te onderdrukken. De Nederlandse cineast Joris Ivens was in die tijd de enige Nederlander die met zijn film 'Indonesia Calling' (1946) het publiek vanuit Indonesisch gezichtspunt probeerde te informeren. De Nederlandse regering en de pas opgerichte Verenigde Naties reageerden tijdens de strijd op de film zoals je kon verwachten.

Hoe zal deze reactie geweest zijn?

A De Nederlandse regering en de VN beschouwden beide de film als waardevolle informatie voor het publiek.

B De Nederlandse regering beschouwde de film als waardevolle informatie voor het publiek; de VN verbood de vertoning van de film.

C De Nederlandse regering verbood de vertoning van de film; de VN beschouwde hem als waardevolle informatie voor het publiek.

D De Nederlandse regering en de VN verboden beide de vertoning van de film.

Vraag 10:

Arbeidsmarkt

Tussen 1960 en 1970 nam de welvaart in Nederland sterk toe. De industrie kreeg een groot tekort aan arbeidskrachten. Om dit tekort op te heffen waren bijzondere maatregelen nodig.

Welke maatregelen werden toen genomen?

- A De dienstplicht voor het leger werd afgeschaft, zodat jonge mannen eerder konden gaan deelnemen aan de arbeidsmarkt.
- B De regering gaf ruime vergoedingen voor kinderopvang, zodat vrouwen weer op grote schaal konden gaan deelnemen aan de arbeidsmarkt.
- C Een groot deel van de bedrijven vertrok uit Nederland en vestigde zich in Oost-Europa.
- D Er werden op grote schaal werknemers aangetrokken uit het buitenland.

- ▶ Vraag 9: antwoord C
- ▶ Vraag 10: antwoord D

- ▶ Extra informatie in filmpjes over tijdvak 10:
https://www.youtube.com/watch?v=osClHLvEdlc&list=PLilYa8Sijh22FiriVxxuQJc3a_OYxg7EM
- ▶ Beschrijving uit de Kennisbank geschiedenis over dit tijdvak (open in Chrome en selecteer tijdvak in linkermenu)
<http://themas.studiogeschiedenis.nl/view?repo=studiovo&comp=gs-kb1&subcomp=gs-kb1-B>

Inhouden tijdvak Televisie en Computer (1950-2000?)

B.10.1 De aspirant-student kan uitleggen welke rol nationale bewegingen in de Nederlandse koloniën speelden bij het verkrijgen van onafhankelijkheid.

Behorend bij kenmerkend aspect: Nationalistische bewegingen in koloniën, streven naar onafhankelijkheid

Behorend bij canonvenster: Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen

- ▶ Japanse bezetting, kampen, onafhankelijkheidsbeweging, politionele acties, onafhankelijkheid
- ▶ Indonesië (1945-1949), onafhankelijkheid Suriname (1975)

B.10.2 De aspirant-student kan de spanningen tussen de Sovjetunie en de VS ten tijde van de Koude Oorlog beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Blokvorming tussen Oost en West, Koude Oorlog

- ▶ Koude Oorlog, invloedssferen, satellietstaten, IJzeren Gordijn, containment, blokkade Berlijn, stichting BRD en DDR, oprichting NAVO en Warschaupact, ideologische tegenstelling (enerzijds kapitalisme en democratie, anderzijds communisme en dictatuur), Stalin, kernwapens als afschrikking, Kennedy en Chroesjtsjov, bouw Berlijnse Muur (1961), Cubacrisis, wapenwedloop, glasnost en perestrojka, val van de Berlijnse Muur, ineenstorting Oostblok, Reagan en Gorbatsjov, Verenigde Naties, Veiligheidsraad (samenstelling, vetorecht)

B.10.3 De aspirant-student kan de economische en sociaal-culturele veranderingen en de toenemende pluriformiteit vanaf de jaren '60 in Nederland beschrijven.

Behorend bij kenmerkend aspect: Sociaal-culturele veranderingen en toenemende pluriformiteit vanaf jaren '60

Behorend bij canonvenster: De televisie, Annie M.G. Schmidt en Veelkleurig Nederland

- ▶ Economische veranderingen: Marshallplan, Wederopbouw, EGKS, (E)EG, economische groei en welvaartsstijging, consumptiemaatschappij, opbouw verzorgingsstaat (AOW), oliecrisis, veranderingen in het gezin, werkloosheid in jaren tachtig, EU, invoering Euro
- ▶ Sociaal-culturele veranderingen en toenemende pluriformiteit vanaf de jaren zestig: amerikanisering, gastarbeid(ers), migranten (uit voormalige Nederlandse koloniën: Molukkers, Surinamers), jongerencultuur, ontkerkelijking, ontzuiling, feminisme, kritiek op gezagsdragers, meer vrije tijd (sport, recreatie, vrijwilligerswerk), Annie M.G. Schmidt
- ▶ Technologische ontwikkelingen (autoverkeer, straalvliegtuigen, scheepvaart, ruimtevaart, televisie, computers, kernenergie, aardgas) Slochteren, overstroming 1953, Deltawerken, milieuvervuiling, milieuwetten